

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bhar.II.447/2024/9.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2024. október 3.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette
Terhelt: I. rendű
Első fok: Fővárosi Törvényszék, 12.B.1284/2019/40, ítélet, tárgyalás,
2023. február 7.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 3.Bf.144/2023/6., ítélet, nyilvános ülés, 2023.
november 29.

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette miatt I. rendű vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség, valamint I. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.144/2023/6. számú ítéletét I. rendű vádlott tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a terhelt cselekményét a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntettének minősíti.

A harmadfokú eljárásban felmerült 47.236 (negyvenhétezer-kettőszázharminchat) forint bűnügyi költséget I. rendű vádlott köteles az államnak megfizetni.

Indokolás

[1] I.1. A Fővárosi Törvényszék 12.B.1284/2019/40. számú, 2023. február 7-én kihirdetett ítéletében I. rendű vádlottat az ellene társtettesként elkövetett költségvetési csalás

büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[2] 2. Az ügyészség I. rendű vádlott terhére, a felmentő rendelkezés miatt, bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést. Az I. rendű vádlott és védője az ítéletet tudomásul vette.

[3] Az ügyészség fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. november 29-én kihirdetett 3.Bf.144/2023/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és ezért őt megrovásban részesítette. Arra kötelezte, hogy az elsőfokú eljárásban felmertült bűnügyi költségből 468.139 forintot önállóan, míg 23.619 forintot II. rendű és III. rendű vádlottal egyetemlegesen fizessen meg az államnak. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét I. rendű vádlott vonatkozásában helybenhagyta.

[4] II. 1. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség az I. rendű vádlott terhére, a vele szemben alkalmazott intézkedés miatt, büntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

[5] 2. Az I. rendű vádlott védője a Fővárosi Ítéltábla ítélete ellen az I. rendű vádlott felmentése érdekében jelentett be fellebbezést.

[6] A védő fellebbezésének indokolásában azon álláspontját rögzítette, hogy az I. rendű vádlott büntetőjogilag releváns cselekvése három esemény köré összpontosul. Az első ilyen vizsgálendő esemény a pályázat aláírása 2012. május 31. napján. Egyértelmű adat nem áll rendelkezésre, hogy ebben az időszakban az I. rendű vádlott minden tekintetben tisztában lett volna a pályázattal érintett tevékenységek körével. I. rendű vádlott 2012. április végén úgy ment sérvműtetre, hogy akkor a pályázat mint lehetőség még fel sem merült, munkáját a rendes üzletmenet alapján végezte, és miután visszatért május második felében, egy előkészített pályázati anyaggal találkozott.

[7] A második vizsgálendő esemény a támogatási szerződés és az 1. számú előleg igénylési kérelem aláírása volt 2012. október 4. napján. I. rendű vádlott azt vallotta, hogy csak a projektmenedzseri felhívásból 2012. decemberében szerzett tudomást a projekt megkezdettségéről. Ennek cáfolatára közvetett bizonyítékként használja fel a bíróság, hogy az október 4-i aláírást megelőzte egy szélesebb előkészítés, az erről való tudomására történő hivatkozás azonban nincs dokumentumokkal alátámasztva. Egyetlen levél, irat, jegyzőkönyv, stb. említése sem szerepel jelen eljárásban 2012. május 31. és 2012. október 4. közötti dátummal, amely tartalmazná az I. rendű vádlott aláírását vagy azt, hogy őt tájékoztatták volna a megkezdettségről.

[8] Az I. rendű vádlott hasonló tudati állapotban írta alá a támogatói szerződést, mint 4 hónappal korábban a hasonló tartalmú pályázati szerződést. Az anyagköltségre szánt előlegszámla átutalására 2012. május 4-én került sor, amikor is I. rendű vádlott nem volt jelen a munkahelyén, mert sérvműtétje miatt 2012. május első felében kórházban, majd otthon volt betegszabadságon. Következésképpen semmi nem bizonyítja, hogy erről tudomása volt, ahogy ezt a másodfokú bíróság is elismeri ítélete [89] bekezdésében. A munkaügyi bíróság kimondta, hogy az I. rendű vádlott az alkalmazása során egy pillanatig sem minősült vezető tisztségviselőnek, kizárólag mások által előkészített, mások által engedélyezett, jóváhagyott szerződéseket írt alá. A cég 1-gyel kötött szerződés aláírásának és a megrendelés kibocsátásának nem volt tudatában az I. rendű vádlott 2012. május 31-én, s mivel semmilyen vádlottra terhelő dokumentum nem szerepel a 2012. május 31. és 2012. október 4. közötti időszakra az ítéletben, ügyészégi iratokban, ezért azt kell vélelmezni, hogy ez a tudati állapot továbbra is fennállt 2012. október 4-én.

[9] A másodfokú ítélet [92] pontjában foglaltak szerint az I. rendű vádlott nem hivatkozhat arra, hogy nem olvasta el a cég 1-gyel kötött szerződés 6-os számú mellékletét, mert maga írta rá saját kezűleg a projekt megkezdésének dátumát, és jelölte be x-szel a jogcímét is, az első beszerzendő eszköz, berendezés, anyag, termék, írásbeli megrendelését. A védő álláspontja szerint azonban ezzel szemben az hibázott, aki a melléklet kitöltéséhez információt szolgáltatott. Nincs is büntetőjogi relevanciája, hogy a vádlott maga írta-e be az x-et a megrendeléshez, és írta be a kezdés dátumának 2012. június 1. napját. Ezt a vádlott egyébként minden kétséget kizáróan nem ismerte el. A szerződés adattartalmát mások készítették elő, az előkészítésben az I. rendű vádlott nem vett részt, kizárólag munkáltatói utasításra írta alá az iratot.

[10] A harmadik releváns esemény a záróbeszámoló aláírása volt 2014. október 21-én. A másodfokú ítélet [95] pontjának állításával ellentétben az I. rendű vádlott csak 2012 decemberében, tanú 1 projektmenedzser felhívását követően szerzett tudomást arról, hogy a projekt már megkezdettnek minősül. Ezen időszakban személy 1 vállalati jogász, és vele párhuzamosan tanú 1 projektmenedzser is azt javasolta III. rendű terheltnek, hogy a pályázatban megjelölt hivatalos beruházás kezdő időpontját megelőzően a cég 1 felé történt előleg utalást alátámasztó szerződést módosítsák utólag úgy, hogy az megfeleljen a pályázati feltételeknek. Az I. rendű vádlott felé semmilyen hasonló kommunikáció nem irányult sem a fenti személyek, sem III. rendű terhelt részéről. Erre magyarázatot ad az ítélet [101] pontja, amely rögzíti a személyes rossz viszonyt a III. rendű vádlott és I. rendű vádlott között.

[11] A másodfokú bíróság I. rendű vádlott 2013 tavaszán tanúsított magatartását elállásnak minősíti, ami nem felel meg a valóságnak. Eddig az időpontig senki (sem tanú 1 projektmenedzser, sem személy 1, sem III. rendű terhelt) nem nyilatkozott számára arról, vajon van-e megoldása a feltárt tényeknek, s mivel a cég 2-vel kapcsolatban nem állt, ezért magatartása valójában arra irányult, hogy valaki végre hivatalosan véleményezze a kialakult helyzetet, kinyilvánítva azon szándékát, hogy kizárólag törvényes körülmények között hajlandó a pályázat továbbvitelére. Megakadályozta az első részlet lehívását, illetve követelte az előleg visszafizetését, kikényszerítve ezzel a cég 3 vezérigazgatója és a felügyeletet ellátó külföldi felsővezetés ellenében a helyzet belső kivizsgálását. 2013 májusában egy tisztázó levél került megfogalmazásra cég 2 felé, amelyben ugyan a vádlott nem vett részt, de tájékoztatást kapott róla a cég 3 csoport vezető jogászától.

[12] A munkáltató, annak jogtanácsosa, egy nemzetközileg elismert ügyvédi iroda, a pályázatot menedzselő és az azt irányító hatóság, külön-külön mind azt állította, hogy a pályázattal minden rendben van, szabálytalanság nem történt. A bíróságot nem köti más szerv/hatóság döntése, de ha nincsen szabálytalanság a pályázatban, akkor a nem létező szabálytalanságot elkövetni sem lehet. A cég 3 önszántából, minden előzetes eljárási kötelezés nélkül fizette vissza a támogatást, sőt még ennél is többet, hiszen egyösszegben megfizette a szerződés szerinti – nem büntető, hanem jogügyleti – kamatot is, így valójában a költségvetés jobban járt, mintsem károsodott volna. A záró beszámolót követő eseményekkel sajnos a másodfokú ítélet nem foglalkozik, ezáltal viszont nem érthető meg és így nem értékelhető I. rendű vádlott motivációs háttere.

[13] A társtetteséggel kapcsolatban a védő kifejtette, hogy az eljárásban még csak közvetett bizonyíték sincsen arra, miszerint I. rendű vádlott az ügy II. rendű vagy III. rendű terheltjével olyan közös tudatállapotba került volna, hogy közösen valósítsák meg a költségvetési csalást vagy bármi egyéb bűncselekményt. I. rendű vádlottat a III. rendű terhelt nem informálta, valótlán információkkal látta el még azt követően is, hogy az adott szerződést a III. rendű vádlott visszamenőlegesen módosította. A II. rendű terhelttel szemben sem lehet olyan bizonyítékot találni (mert nincsen), ami azt igazolná, hogy vele szándékegységben követett el a bűncselekményt az I. rendű vádlott.

[14] Mivel a cég 3 önszántából, mindenféle kötelezés nélkül visszafizette a pályázati támogatást és annak ügyleti kamatait, ezért vagyoni hátrány a költségvetést nem érte, így tényállási elem hiányában a költségvetési csalás büntette sem valósult meg.

[15] Mindezek alapján a védő a másodfokú ítélet megváltoztatását, I. rendű vádlottak az ellene emelt vád alóli felmentését indítványozta.

[16] 3. A Legfőbb Ügyészség a Bf.1155/2022/8. számú átiratában a védelmi fellebbezést nem tartotta alaposnak, az ügyészi fellebbezést fenntartotta.

[17] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a harmadfokú bírósági eljárás lefolytatásának objektív és szubjektív törvényi előfeltétele I. rendű vádlott vonatkozásában fennáll.

[18] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a tudattartalom ténybeli megállapítása a tényállás részét képezi, ekként az azt érintő részbeni megalapozatlanság kiküszöbölése a másodfokú bíróság törvényi kötelezettsége. A másodfokú bíróság az I. rendű vádlott elsőfokú bíróságtól eltérő tudati tényeire vont ténybeli következtetése eredményeként az elsőfokú ítéleti tényállásból – az I. rendű vádlott felmentése miatt – hiányzó tényt is pótolta.

[19] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát helyesen állapította meg. Ennek törvényi okai a Be. 592. § (2) bekezdés a) és d) pontjaiban meghatározottak.

[20] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján törvényesen orvosolta. A másodfokú bíróság az általa megállapított, az I. rendű vádlott vonatkozásában az ellentétes döntés alapjául szolgáló tényállás alapját képező bizonyítékok hitelességéről nem döntött másképp, mint az elsőfokú bíróság, tehát nem sértette meg a felülmérlegelés tilalmát.

[21] A másodfokú bíróság a külvilágban megjelenő tények alapján az I. rendű vádlott elkövetéskori tudattartalmára helyes ténybeli következtetést vont.

[22] A másodfokú bíróság az ellentétes döntés alapjául szolgáló tényállás alapján az I. rendű vádlott bűnösségére helyesen vont következtetést, ezért az I. rendű vádlott védője által a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontra alapított, az ellentétes döntést sérelmező fellebbezése nem alapos.

[23] Ugyanakkor észrevételezt a Legfőbb Ügyészség, hogy a másodfokú ítélet rendelkező része szerint az I. rendű vádlott terhére rótt bűncselekmény minősítése: Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontba ütköző és az (5) bekezdés b) pont szerint minősülő költségvetési csalás, amelyet társtettesként követett el. Ezt azonban az ítélet indokolásának [113] bekezdésében elírásként értékelte a másodfokú bíróság, és az I. rendű vádlott cselekményének jogi minősítését a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontba ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetében jelölte meg, amelyet társtettesként követett el.

[24] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria az I. rendű vádlott terhére rótt bűncselekmény minősítését változtassa meg, és azt a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontba ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás bünteténél minősítse, amelyet az I. rendű terhelt társtettesként követett el.

[25] Ugyanakkor úgy találta, hogy az I. rendű vádlottal szemben alkalmazott intézkedés nem felel meg a büntetési céloknak. A terhére rótt bűncselekmény az elbírálásakor sem veszítette el a társadalomra veszélyességét, illetve az nem tekinthető olyan csekély fokú társadalomra veszélyesnek, amely miatt az I. rendű vádlottal szemben a legenyhébb intézkedés alkalmazása indokolt. Emellett a büntetés kiszabásánál az ítélet belső arányosságának követelményére is figyelemmel kell lenni.

[26] Mindezekre tekintettel a Legfőbb Ügyészség arra az álláspontra helyezkedett, miszerint az I. rendű vádlottal szemben szabadságvesztés-büntetés kiszabása alkalmas a büntetési célok eléréséhez, azonban másodfokú ítélet indokolásában megjelölt, az I. rendű vádlott személyét érintő, a büntetés kiszabását lényegesen befolyásoló körülmények alapján a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontja szerinti enyhítő szakasz alkalmazásával indokolt a szabadságvesztést kiszabni. Emellett arra tett indítványt, hogy a harmadfokú bíróság a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapítsa meg, egyben annak végrehajtását függessze fel és a vádlottat részesítse előzetes mentesítésben. Egyebekben a másodfokú ítéletét helybenhagyását indítványozta.

[27] **III.** 1. A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése alapján, a Be. 617. §-ára tekintettel nyilvános ülésen bírálta el, mivel tanácsülés tartásának a Be. 621. § (1) és (2) bekezdésében írt feltételei nem álltak fenn.

[28] 1.1. A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője a másodfellebbezést és az írásbeli nyilatkozatukban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta.

[29] Utalt rá, hogy az ügyészség már az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében sem vitatta azt, hogy az I. rendű vádlottnak a 2012. május 31. napján létrejött pályázat tekintetében a büntetőjogi felelőssége az abban rögzített indokok alapján nem állapítható meg. A másodfokú eljárásban a felülbírálat teljes körű volt, és ennek során a másodfokú bíróság az ügyészi fellebbezéssel egyezően az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát állapította meg, ebből következően a másodfokú bíróságnak törvényi kötelezettsége volt a részbeni megalapozatlanság kiküszöbölésére.

[30] Az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlansága az I. rendű vádlott vonatkozásában nem a kívülágban megjelenő, úgynevezett tárgyi tényeket érintette, hanem az azok alapján ténybeli következtetéssel levonható, úgynevezett tudati tényeket. Az ítéleti tényállás akkor tekinthető megalapozottnak, hogy ha mind a tárgyi tényeket, mind pedig az abból a logika szabályainak megfelelően okszerűen levont tudati tényeket egyaránt tartalmazza, mert ezáltal biztosított mindezek jogi értékelésének a ténybeli alapja. A másodfokú bíróság ezt megtette, megjelölte részletesen, hogy az elsőfokú ítéleti tényállást az I. rendű vádlott mely tudati tényeiben tartotta megalapozatlannak és azt gyakorlatilag helyes ténybeli következtetéssel kiegészítette, illetve azokból további tudati tényt is megállapított.

[31] A védői fellebbezés kapcsán úgy találta, hogy az gyakorlatilag a másodfokú bíróság által az I. rendű vádlott vonatkozásában megállapított tudati tényeket kifogásolta, és valójában az elsőfokú bírósággal azonos álláspontot képviselt azon hivatkozással, hogy az I. rendű vádlott a bűnös magatartását megalapozó tényekről csak 2012 decemberében szerzett tudomást. A tényállás kiegészítése után azonban ez nem fogadható el.

[32] A Legfőbb Ügyészség képviselője a másodfokú bíróság által megállapított tényállást megalapozottnak tartotta azzal, hogy a másodfokú ítélet indokolása a [104] bekezdésben nem ténymegállapítást, hanem egy jogi következtetést tartalmaz, ami nyilvánvalóan a jogi indokolásba tartozik. Ugyanakkor az már ténymegállapítás, hogy az I. rendű vádlott a vagyoni hátrány okozásában a II. rendű és a III. rendű terhelttel együttesen közreműködött.

[33] Megjegyezte, hogy a védelmi fellebbezés az I. rendű vádlott tudati tényeinek a másodfokú bíróság általi megállapításának vitatásán túl egy bűncselekmény-hiányos érvelést is tartalmazott arra hivatkozással, hogy a pályázat szabálytalansága tekintetében soha, senki nem tett megállapítást, amiből pedig okszerűen következik, hogy azzal összefüggésben vagyoni hátrány nem is következett be, arról nem is beszélve, hogy a büntetőeljárás során a vagyoni hátrány teljes egészében megtérült.

[34] Álláspontja szerint azonban pontosan ebben rejlett az a csalárd elkövetési magatartás; a pályázat elbírálójának nem volt semmiféle tudomása annak szabálytalanságáról, hiszen, ha lett volna, akkor mindez a bűnös cselekvőség tanúsítását nem is tette volna lehetővé.

[35] Az ügyészi álláspont szerint így az I. rendű vádlott bűnösségére vont következtetés helyes, azonban a cselekmény minősítését a másodfokú ítélet rendelkező része és annak indokolása ellentétesen jelölte meg. A másodfokú bíróság észlelte a rendelkező részben vétett elírást, ezért az indokolásban már a helyes minősítést jelölte meg, ez azonban nem tartozik a kijavítás körébe. Ezért a cselekmény jogi minősítésének megváltoztatását indítványozta a másodfokú ítélet indokolásában megjelölt minősítés szerint.

[36] A büntetés kiszabása kapcsán azt fejtette ki, hogy a másodfokú bíróság a büntetéskiszabási tényezőket teljeskörűen értékelte, helyesen kiemelve azokat a körülményeket, amelyek az I. rendű vádlott javára esnek és amellyel a vádlott hozzájárult ahhoz, hogy a vagyoni hátrány már a vádemelést megelőzően megtérüljön. Ennek ellenére elvárható, hogy az alkalmazott szankció nyomatéka mindig nagyobb legyen mint az az előny, amely a bűncselekmény elkövetéséből származik. Kétségtelen, hogy jelen esetben a konkrét cselekmény tárgyi súlya, illetőleg az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyesség csekély, ugyanakkor ennek a bűncselekménynek a tárgyi súlya továbbra is kiemelkedő, a megrovás pedig a II. rendű és III. rendű vádlottakkal szemben kiszabott büntetésre tekintettel az ítélet belső arányosságának kérdését is felveti.

[37] Ezért az indítványukban foglaltakkal egyezően, az enyhítő szakasz alkalmazásával szabadságvesztés büntetés kiszabását indítványozta azzal, hogy annak végrehajtását a Kúria függessze fel és a vádlottat előzetes mentesítésben részesítse.

[38] 1.2. Az I. rendű vádlott védője a nyilvános ülésen fellebbezésének indokolásában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta, azt kiegészíteni nem kívánta és az I. rendű vádlott felmentésére tett indítványt.

[39] 1.3. Az I. rendű vádlott utolsó szó jogán az adta elő, hogy álláspontja szerint az ügyészség a tudati állapotára hivatkozott, azonban az figyelmen kívül maradt, hogy arra nincs bizonyíték, miszerint bármiről is tájékoztatták volna. Ha tudott volna bármiről, akkor nem akarta volna utólag tisztázni a helyzetet a cég 2-nél. A tisztázó iratból kiderül, hogy csak előlegről volt tudomása, ezzel szemben a hatóság egy olyan szerződésre hivatkozik, amit még ketten aláírtak. A másodfokú bíróság érvelését nem tartotta konzekvensnek.

[40] Utalt arra, hogy az elsőfokú eljárásban bíróságnak lehetősége volt meghallgatni tanúkat és a személyes impressziók, félmondatok alapján – amelyek esetleg írásban már nem jelennek meg – a legjobb tudásuk szerint megindokolták az ítéletüket. A másodfokú bíróságnak sokkal rövidebb idő alatt át kellett néznie a nagyszámú ügyiratot, így láthatóan saját tapasztalat nélkül döntöttek. Ezért érdemben csatlakozott védője indítványához.

[41] 2. Az ügyészség és a vádlott védője által bejelentett másodfellebbezések – az alábbiak szerint – nem alaposak.

[42] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján van-e helye harmadfokú eljárásnak, és igenlő esetben azok milyen terjedelemben nyitják meg a Kúria felülbírálati és döntési jogkörét.

[43] A másodfellebbezés törvényi előfeltétele az elsőfokú és a másodfokú ítélet közötti ellentétes döntés [Be. 615. § (1) bekezdés]. E törvényhely (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

b) az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,

c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[44] Jelen ügyben a másodfokú bíróság – az elsőfokú felmentő rendelkezést megváltoztatva – az I. rendű vádlott bűnösségét kimondta Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő – társtettesként elkövetett – költségvetési csalás bűntettében. Erre tekintettel a másodfellebbezés alapfeltétele, az ellentétes döntés, a Be. 615. § (2) bekezdés a) pont első fordulata szerint megvalósult.

[45] Ugyanakkor ahhoz, hogy egy másodfellebbezés joghatályos legyen, nemcsak az ítéletnek kell megfelelnie az ellentétes döntés tartalmi követelményeinek, de a fellebbezésnek is teljesíteni kell törvényi feltételeket; azaz a másodfokú ítéletet csak abban az irányban és abban a részében támadhatja, amire a törvény számára a fellebbezési jogot biztosítja.

[46] A Be. 615. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerint a másodfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, az (5) bekezdés szerint pedig a másodfokú ítélet ezen kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye másodfellebbezésnek. Ennek megfelelően a másodfellebbezés lehet korlátozott vagy teljes. A korlátozott vagy teljes fellebbezés közötti különbség abban áll, hogy mekkora felülbírálati jogkört nyit meg a harmadfokú bíróság részére. Amennyiben az ügyben a bíróság a vádlott több bűncselekményét bírálja el, a teljeskörű másodfellebbezés sem eredményezi szükségképpen a másodfokú ítélet teljes felülbírálatát, mert nem terjed ki a mindkét fokon egyezően megítélt – és ekként fellebbezéssel nem érinthető – cselekmények kapcsán a tényállás megalapozottságára.

[47] A teljeskörű fellebbezés ugyanis csak az ellentétes döntés tekintetében nyitja meg a teljes körű felülbírálatot [Be. 618. § (1) bekezdés], az ítélet azon kívüli részei, valamint korlátozott fellebbezés esetén a Be. 618. § (3) bekezdése határozza meg a felülbírálat körét.

[48] Jelen esetben azonban az ügyben a vádlott egyetlen cselekményét bírálta el a bíróság. Az I. rendű vádlott védője kifejezetten a másodfokú bíróság ellentétes döntését, azaz az I. rendű vádlott bűnösségét megállapító rendelkezését támadta, míg az ügyészség fellebbezése a joghátrány súlyosítására szorítkozott, azonban a védelmi fellebbezés így a másodfokú ítélet egésze ellen megnyitotta a felülbírálat lehetőségét a harmadfokú bíróság számára. Ennek megfelelően a Kúria a Be. 618. § (1) bekezdése szerint az ítélet egésze tekintetében vizsgálta az ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és az intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását [Be. 590. § (2) bekezdés, Be. 617. §]. A Be. 618. § (2) bekezdése alapján hivatalból döntött az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben.

[49] 3.A kifejtetteknek megfelelően a felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok megtartásának – azon belül az ún. abszolút, majd az ún. relatív eljárási szabálysértések – megvizsgálása, ezt követően pedig – amennyiben az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni – a tényállás megalapozottságának vizsgálata.

[50] Ennek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlenül az első és/vagy a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezi, az ügy érdemi elbírálását kizárja (ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak).

[51] A harmadfokú felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a fellebbezéssel érintett része megalapozott-e.

[52] A Be. 619. § (1) bekezdése, illetve (3) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra,

- ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott,

- vagy az iratok alapján azzá tehető, s ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.

[53] A harmadfokú bíróság értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is – megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás (javítás) helyénvalósága is. Főszabályként ugyanis a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 591. § (1) bekezdés].

[54] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3) bekezdése és (4) bekezdésében foglalt szabályozás adja. A szerint

- a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje,

- a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli,

- és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

[55] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hiteltérdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése.

[56] Kivételesen azonban a Be. felment e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, avagy eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon. Ennek kereteit, korlátait a Be. 593-594. §-ai határozzák meg.

[57] A másodfokú bíróság általi tényjavítás elsődleges és általános feltétele, illetve indoka azonban, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan. Ebben a kérdésben a másodfokú bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Megalapozatlanság hiányában az elsőfokú ítéleti tényállás bármilyen helyesbítése, kiegészítése, avagy eltérő tényállás megállapítása a másodfokú bíróság által eljárási szabályba ütközik.

[58] Az eltérő tényállás megállapításának úgyszintén az az alapvető feltétele, hogy a tényállás megalapozatlan legyen (BJD 8349.). Ha a tényállás megalapozott, akkor még felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761., 8377.).

[59] A harmadfokú bíróságnak ezért először a tényállás-megállapítás eljárásjogi alapjának a mikéntjét, megvalósulását kell felülbírálnia. Ez a harmadfokú bíróság részéről sem tényjavítás, hanem a másodfokú ítélet eljárásjogi felülbírálatának része.

[60] A tényállás megalapozottságának a vizsgálata a harmadfokú eljárásban speciális, mivel nem csupán a másodfokú bíróság által ítélkezésének alapjául elfogadott tényállás megalapozottságát kellett vizsgálni, hanem azt is, hogy ha a másodfokú bíróság módosítást eszközölt az elsőfokú bírósághoz képest, ennek volt-e helye.

[61] A tényállás másodfokú eljárásban történő módosításának feltétele a megalapozatlanság [Be. 591. § (1) bekezdés], korlátja pedig a felülmérlegelés tilalma [Be. 593. § (2) bekezdés]. Utóbbi azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság az egyes bizonyítékok hiteltérdemlőségével kapcsolatban – bizonyítás felvétele nélkül – nem foglalhat eltérően

állást, mint az elsőfokú bíróság; az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékot nem vethet el, illetve az elsőfokú bíróság által elvetett bizonyítékot nem fogadhat el, kivéve, ha annak alapján a vádlottat felmenti vagy az eljárást megszünteti. Az iratok tartalma alapján a részleges megalapozatlanság kiküszöbölhető volt, a tényállás ilyen módon való helyesbítése, kiegészítése nem jelenti a felülmérlegelés tilalmának sérelmét.

[62] A harmadfokú eljárásban az vizsgálendő, hogy volt-e olyan megalapozatlansági ok, ami megnyitotta a másodfokú bíróságnak a törvényi lehetőséget arra, hogy a tényállást módosítsa.

[63] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontjai szerinti okokból találta részben megalapozatlannak, vagyis úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. A másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanságot a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma és ténybeli következtetés útján küszöbölte ki.

[64] A másodfokú bíróság kizárólag a tudati tények tekintetében változtatta meg az elsőfokú ítélet tényállását és ezt tekintette az I. rendű vádlott vonatkozásában az ítélkezés, ezen belül bűnössége megállapításának alapjaként.

[65] A tényállást minden esetben a külvilágban megjelenő, illetve a tudati tények alkotják. Egyfelől vannak azok a külvilágbéli tények, amelyek az érzékszervek útján megtapasztalhatók, ezeknek a leírása részben objektív. A tudati tények megállapítása viszont csakis az egyes külvilágban megjelenő tényekből levont ténybeli következtetésen alapulhat. A terhelt magatartása, az egyes cselekvősege, a tényekhez való viszonya határozza meg, hogy milyen tudati tényeket tud megállapítani a bíróság. Amennyiben ezeket a tudati tényeket a tényből tényre helyesen következtetve, megalapozottan állapította meg a másodfokú bíróság, akkor harmadfokú eljárásban nincs lehetőség arra, hogy a másodfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat a harmadfokú bíróság eltérően mérlegelje.

[66] Jelen esetben az állapítható meg, hogy a külvilágbéli tényeket az első- és másodfokú bíróság azonosan és iratszerűen rögzítette. Ezt megkönnyítette a cselekmény jellege is, amely gyakorlatilag okiratokból végig követhető. A konkrét történeti tények az okiratok alapján megállapíthatóak, s az elsőfokú bíróság azokat pontosan rögzítette.

[67] Egyrészt rögzítette azt az elsőfokú bíróság – és ezt a másodfokú bíróság is érintetlenül hagyta –, hogy a pályázati felhívás és a Részletes Pályázati Útmutató alapján melyek voltak azok a szabályok, amelyek a pályázati feltételeket rögzítették (elsőfokú ítélet 10. oldal 5. bekezdés, 11. oldal 1. bekezdés). A pályázati felhívás C.6. pontja szerint támogatás a pályázat benyújtását megelőzően megkezdett beruházáshoz nem igényelhető ennél a pályázatnál. Ekként a pályázaton való részvételhez, illetve a támogatás elnyeréséhez kizáró ok volt, ha a beruházás a pályázat benyújtása előtt megkezdődött. A Részletes Pályázati Útmutató C.7.1. pontja valóban részletesen határozta meg azokat a feltételeket, hogy mely időpontok minősülnek a projekt megkezdési időpontjának, illetve azt is, hogy a projekt részét képező bármely tárgy, eszköz, szolgáltatás beszerzéséről szóló számla, egyszerűsített számla, előlegszámla vagy előlegbekérő kiállításának, teljesítésének és kiegyenlítésének dátuma nem lehet korábbi a pályázat benyújtását követő napnál.

[68] Másrészt az elsőfokú bíróság ítélete 11. oldalának 2. bekezdésében – ugyancsak a másodfokú bíróság által is elfogadottan – rögzítette, hogy a cég 3 pályázatának 2.3. pontja a projekt megvalósításának kezdeteként valótlannul 2012. június hó 1. napját jelölte meg, mivel ezt megelőzően a cég 3 nevében a projekthez kapcsolódóan már 2012. április hó 23. napján

kötöttek vállalkozási szerződést, 2012. április hó 24. napján megrendelték a fermentor tervezését, a tervek engedélyezését, a gyártási munkákat, a külső félcsőhűtős hűtőkötegek gyártását, beépítését. Az elvégzett szolgáltatásokról 2012. április hó 23. napján a cég 1 számlát állított ki, amelyet a cég 3 2012. május hó 4. napján kiegyenlített.

[69] Ez azt jelenti, hogy 2012. június 1. napját megelőzően történtek a cég 3 részéről a projekt megvalósítása érdekében olyan cselekvőségek, amelyeket a Részletes Pályázati Útmutató kizáró okként rögzített. Egyértelműen megállapítható az, hogy ezek a cselekvőségek ellentétben voltak a pályázat feltételeivel, azaz, ha a projekt megvalósítására tett lépések a valóságnak megfelelően kerülnek a pályázatban feltüntetésre, akkor a pályázati feltételek alapján nem igényelhetett volna támogatást a cég 3.

[70] Az objektív tények rögzítése azonban önmagában nem elegendő a bűnösség megállapításához, hiszen annak feltétele a felróhatóság, ami – hagyományosan és általánosan – az ún. alanyi okozatosság. Azt fejezi ki, hogy a személy tehet arról, amit a terhére róttak. Ennek kapcsán pedig a tudattartalom vizsgálata perdöntő. A tudati tényeket minden terheltre önállóan, személyre szólóan kell vizsgálni. Arra, hogy az I. rendű terhelt mely körülményekkel volt tisztában, a külvilágban megvalósult tények adnak iránymutatást.

[71] A Kúria utal arra, hogy az ügyben a II. rendű és III. rendű terhelt bűnösségének másodfokon történő jogerős megállapítására azért kerülhetett sor, mert az ő esetükben a tudati körülmények kapcsán mindkét bíróság egybehangzó következtetésre jutott ezzel kapcsolatban. Ugyanakkor az I. rendű terhelt tudatállapotával kapcsolatban tett megállapításokat illetően az első- és másodfokú bíróság egymástól eltért, amiből következően a Kúria feladata az volt, hogy a Fővárosi Ítélőtábla ténybeli következtetésének a helyességét felülvizsgálja.

[72] Abban egyezett a vádhatóság, valamint az első- és másodfokú bíróság álláspontja, hogy az I. rendű terhelt büntetőjogilag releváns cselekvősége három esemény körében vizsgálendő, s a bűnössége kérdésében a tudattartamára e körben tett megállapítások alapján lehet állást foglalni. Az I. rendű terhelt felvetésével szemben azonban a másodfokú bíróság nem csupán átemelte az ügyészi indítványban szereplő körülményeket, mert e körben az ügyészi indítvány és a másodfokú ítélet nem teljesen fedt egymást. Egyező a három releváns körülmény: a pályázat benyújtása, a támogatási szerződés aláírása és a záróbeszámoló az aláírása, azonban a másodfokú bíróság a támogatási szerződés és a záróbeszámoló aláírását a vádhatóságtól eltérő logika szerint értékelte.

[73] A cég 4 projektmenedzsere – a cég 3-tól kapott adatok, információk alapján – elkészítette „Az cég 3 komplex technológiai innovációjának fejlesztése település 1-i telephelyén” című pályázatot, mely pályázatot 2012. május hó 31. napján benyújtotta a közreműködő szervezetként eljáró cég 5-höz. Az elsőfokú bíróság által megállapítottan a cég 3 képviseletében I. rendű és II. rendű terheltek – abban a téves feltevésben, hogy a cég 3 fejlesztési projektje nem minősül megkezdettnek – írták alá a pályázatot.

[74] E körben, azaz a pályázat benyújtásával kapcsolatos események kapcsán, a másodfokú bíróság is osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, mely szerint az I. rendű terheltnek a bűnös tudatállapota nem állapítható meg.

[75] Az első- és másodfokú bíróság az „in dubio pro reo” elvét, vagyis azt, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére [Be. 7. § (4) bekezdés], messzemenően figyelembe vette. Az ugyanis kétségtelen tény, hogy a projekt megvalósítása érdekében már 2012 áprilisában is történtek intézkedések, amelyek még az I. rendű terhelt részvételével zajlottak, azonban május hónapban valóban volt egy olyan időszak, amikor már nem vett részt a beruházásnak a bonyolításában, sőt ténylegesen is távol volt a munkahelyétől. Ez alapján a bíróságok helytállóan, az „in dubio pro reo elv” messzemenő szem előtt

tartásával jutottak arra a következtetésre, hogy nem bizonyítható, miszerint az I. rendű terhelt tudott arról, hogy a korábban tett intézkedések (vállalkozási szerződés megkötése, a fermentor tervezésének, a tervek engedélyezésének, a gyártási munkáknak, a külső félcsőkiigós hűtőkötegek gyártásának, beépítésének megrendelése, az ebben a körben kiállított számla kiegyenlítése) a támogatás megszerzésének kizáró okát képezik és a pályázatot ennek tudatában írta alá.

[76] A cselekmény következő releváns pontja az, hogy 2012. október hó 4. napján a cég 3 képviselőjében I. rendű és II. rendű terheltek aláírták a támogatási szerződést, illetve a támogatási szerződés mellékleteit. A másodfokú bíróság külön-külön értékelte a támogatási szerződésnek a 6. számú mellékletét, ami egy nyilatkozat, és a 9. számú mellékletét, ami a támogatási előleg folyósítása iránti kérelem, és ezekből vont le ténybeli következtetést. A támogatási szerződés és a 6. számú melléklet aláírására és benyújtására egyidejűleg került sor, s azok kifejezetten olyan nyilatkozatokat tartalmaznak, amelyek éppen azoknak a tényeknek az elfedésére irányulnak, amelyek a pályázatnak a megnyerését kizárták volna, sőt már a pályázaton történő indulást lehetetlenné tette volna a tények valóságnak megfelelő feltárása.

[77] Tény, hogy a cég 1-gyel 2012. április 24. napján a vállalkozási szerződést az I. rendű terhelt is aláírta, mint a cég 3 pénzügyi vezetője. Ekként nyilvánvaló volt számára is, hogy a projekt 2012. június 1. napja előtt megkezdődött, ezt megelőzően történt a vállalkozási szerződés aláírásán kívül a megrendelés kibocsátása és az anyagköltségre szánt előlegre vonatkozó számla teljesítése is, mely aktusok a 6. számú mellékletben található tájékoztató szerint külön is megnevezésre kerültek mint olyan események, melyek a megkezdettség dátuma tekintetében jelentőséggel bírnak. Ezen tényeket az I. rendű terhelt jogban járatlan személyként sem érthette félre, azok nyelvtani jelentése egyértelmű kellett, hogy legyen a pénzügyekben, így a kötelezettségvállalásban, teljesítésigazolásban jártas I. rendű terhelt számára is. A mindössze két oldalas 6. számú melléklet vonatkozásában arra sem hivatkozhat, hogy azt nem olvasta el. Azon szerepelt a projekt megkezdésének dátuma és x-el bejelölésre került a jogcím, az első beszerzendő eszköz, berendezés, anyag, termék stb. írásbeli megrendelése. Ezek alapján nem vitatható, hogy a fermentor-projekt 2012. június 1. napja előtt megkezdődött és abban az I. rendű terhelt – még a betegállományba kerülése előtt – személyesen is részt vett. A támogatási szerződés megkötésekor általa kitöltött, aláírt és benyújtott iratokban azokban kifejezetten meg volt jelölve, mi jelenti a projekt megkezdettségét. Így legkésőbb ekkor szembesülnie kellett azzal, hogy a támogatás nem igényelhető. Ebből következően azzal a tudattal kellett, hogy aláírja a támogatási szerződést és annak a 6. számú mellékletét is, hogy a cég 2-vel valótlan adatot közölt, ami kifejezetten a kizáró körülmény elfedésére, azon keresztül pedig a támogatás jogosulatlan megszerzésére irányult.

[78] Nincs annak jelentősége, hogy konkrétan ki volt az, aki az I. rendű terhelt által is aláírt mellékletet valótlan tartalommal állította ki, s június 1-jét tüntette fel a projekt megkezdési időpontjának, noha az valójában április volt a vonatkozó szabályok szerint, mert az I. rendű terhelt azt aláírta, ekként saját nyilatkozataként előterjesztette. Nyilvánvaló, hogy egy pénzügyi vezető részéről aláírásra soha nem céltalanul van szükség, hanem azért, mert az felelősségvállalás az abban foglaltakért, így a közölt adatok hitelességéért is. Az, hogy annak tartalmáért nem felelős az aláírást tevő pénzügyi vezető, alappal fel sem vethető. Ennek megfelelően aláírása nem volt sem kötelező, sem joghatás kiváltását nem célzó. Az I. rendű terheltnek a beruházásban való saját korábbi részvétele alapján, de a nyilatkozat és az iratok tartalmából is pontosan tudnia kellett, hogy az általa a beruházás megkezdéseként feltüntetett időpont nem valós, és a valós időpont a kifizetést meggátolná; éppen ezért volt szükség a valótlan adatok közlésére.

[79] Ugyanez a helyzet a 9. számú kérelemmel kapcsolatban is, ahol kifejezetten már a megszerzés, tehát a pénz realizálása érdekében tett nyilatkozatot az I. rendű terhelt is. A támogatási szerződés aláírásával egyidejűleg a 9. számú melléklet, a támogatási előleg igénylési kérelem is aláírásra került, melyben a cég 249.206.388 forint előleget igényelt. E kérelem aláírásakor az I. rendű terhelt a fentiek alapján nyilvánvalóan tisztában volt azzal, hogy a pályázat már megkezdett volt, ez pedig gátja lenne a pályázaton való részvételnek is, ezért az előleg lekérésére jogosulatlanul került sor. A kérelem alapján a cég 2012. november 15. napján az igényelt támogatási előleget átutalta, ami csak a megtévesztés, a valós kezdési időpont elfedésével volt lehetséges.

[80] Így az I. rendű terhelt részéről kétséget kizáróan tudottan valótlan nyilatkozattétel történt a célzott támogatási összegnek a jogosulatlan megszerzése érdekében, amely alapján a támogatás egy bizonyos része előlegként kifizetésre is került.

[81] A záró beszámolót 2014. október hó 21. napján I. rendű és II. rendű terheltek írták alá.

[82] Ezen aláírással kapcsolatban a másodfokú bíróság helyesen érvelt azzal, hogy az I. rendű terhelt ugyancsak nem lehetett abban a téves tudatban, hogy minden jogszerűen és a pályázati céloknak megfelelően történik, hiszen már a támogatási szerződés és annak mellékletei aláírásakor is tisztában volt azzal, hogy a pályázati feltételeknek és céloknak nem felelnek meg. A kezdő időpont jelentősége abban állt, hogy a pályázat lehetősége ösztönözze a gazdasági társaságokat fejlesztésre, a projektek megvalósítására. A cég 3-at nem a pályázat ösztönözte az újabb fermentor megépítésére, az már korábban elhatározott volt olyannyira, hogy meg is kezdődött a megvalósítása. Ez pedig kizárta volna, hogy a pályázaton részt vegyenek, az azon való részvételük jogellenesen történt, mely jogellenességét az I. rendű vádlott kétséget kizáróan felismerte.

[83] Tehát amikor a másodfokú bíróság a tényállásból mellőzte az I. rendű terhelt téves feltevésére vonatkozó megállapításokat, akkor helyes ténybeli következtetést tett, így ez a megállapítás – a tényállás ténybeli következtetés útján való, ilyen tartalmú helyesbítése – nem megalapozatlan. Ezért a Kúriának a Btk. 619. § (1) bekezdés alapján irányadó volt a harmadfokú eljárásban is a másodfokú bíróság által megállapított tényállás, ami részben az elsőfokú bíróság által megállapított és érintetlenül hagyott objektív tényekből, részben pedig a másodfokú bíróság által módosított tudati tényekből áll össze.

[84] Ebből a tényállásból pedig a másodfokú bíróság helyesen vont következtetést az I. rendű vádlott bűnösségére, a cselekmény minősítése azonban részben téves.

[85] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja szerint a költségvetési csalást az követi el, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

[86] Az irányadó tényállásból következik, hogy az I. rendű vádlott a projekt megkezdésének a támogatás kizáró okát jelentő megkezdettsége kapcsán a pályázat kiírójával általa tudottan valótlan adatot közölt, ezzel pedig az állami költségvetésből származó pénzösszeg felől döntésre jogosult megtévesztésében közreműködött. E megtévesztés folytán került kifizetésre a támogatási összeg, ami ekként vagyoni hátrányt okozott; a Btk. 396. § (9) bekezdése szerint ugyanis a költségvetési csalás kapcsán vagyoni hátrány – egyebek mellett – a költségvetésből jogtalanul igénybe vett pénzeszköz.

[87] A pénzösszeg kifizetésével pedig a cselekmény befejezetté vált, annak visszafizetése már csupán a vagyoni hátrány megtérítéseként, a joghátrány kiszabása körében értékelhető.

[88] A Btk. 396. § (5) bekezdése szerint a költségvetési csalás súlyosabban minősül, ha

- a) a költségvetési csalás különösen jelentős vagyoni hátrányt okoz, vagy
- b) a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

[89] Jelen esetben az irányadó tényállásból egyértelműen következik, hogy a cselekmény elkövetési értéke az 500 millió forintot meghaladja, azaz az különösen jelentősnek minősül [Btk. 459. § (6) bekezdés e) pont]. Ugyanakkor az egy rendbeli, egy mozzanatos cselekmény kapcsán az üzletszerű, illetve a bünszövetségben való elkövetés fogalmilag kizárt, ilyen az eljárás során fel sem merült. Ekként az I. rendű vádlott terhére rótt cselekménynek a Btk. 396. § (5) bekezdés b) pontja szerinti minősítése nyilvánvalóan téves és a cselekmény – ahogy azt az indoklás már helyesen tartalmazza – az említett törvényhely a) pontja szerint minősül.

[90] Ezzel együtt a cselekmény rendelkező részi minősítése olyan érdemi rendelkezés, hogy az abban megvalósult hiba a tévedés feltételezett okára figyelemmel, a Be. 453. § (1) bekezdésének zárófordulata értelmében kijavítással nem orvosolható.

[91] Ezért a harmadfokú bíróság a másodfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy az I. rendű terhelt cselekményét – az elkövetői alakzatot nem érintve – a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetnének minősítette.

[92] A joghátrányt illetően a harmadfokú bíróság nem osztotta az ügyészi álláspontot.

[93] A tényállásban leírt cselekményben nem az I. rendű terhelt volt az, aki vezető szerepet vitt, társaihoz képest másodlagos szerepben látta el az aláírásával azokat a valótlan adatokat tartalmazó iratokat, amelyek aztán a kifizetést lehetővé tették. Az I. rendű terhelt tevékenysége utóbb már kétségtől az azt célozta, hogy a valós tények a cég 2 felé feltárássá kerüljenek, a pályázat szabályszerűvé váljon, azonban ez ténylegesen sem az I. rendű terhelt közreműködésével, sem attól függetlenül nem valósult és nem is valósulhatott meg. A cég 3 pályázatát ugyanis eleve nem lehetett úgy szabályszerűvé tenni, hogy a pénz is megmaradjon, hiszen a pályázati kiírás egy kizáró időbeli feltételt tartalmazott, ami a kiírás előtt megvalósult. Ezt utóbb értelemszerűen nem lehet megváltoztatni.

[94] Az I. rendű terhelt tevékenységének vége lényegileg egy önfeljelentés lett, aminek eredményeként vált ismertté a hatóságok előtt a bűncselekmény, és így ennek lett a következménye a vagyoni hátrány teljes összegű visszafizetése is. A törvény nem zárja ki akár a legsúlyosabb bűncselekménynél sem a megrovás alkalmazásának lehetőségét, de ennek a büntetési célokat szem előtt tartó ténybeli indokát kell adni. Jelen esetben a másodfokú bíróság az enyhítő körülményeket helyesen mérlegelve, ennek kellő indokát adta. Ehhez képest a Kúria is úgy találta, hogy az eleve másodlagos, majd végső soron a cselekménysor teljes feltárást és a vagyoni hátrány megtérülését eredményező terhelti magatartás miatt, a 12 évi időmúlás, azon belül a büntetőeljárás jelentős elhúzódása mellett a megrovás szükséges, de egyben elégséges, a büntetési célokat elérő intézkedés. Jelen ügyben büntetésként kizárólag szabadságvesztés lenne kiszabható, az azonban I. rendű vádlott esetében sem a generális, sem a speciális prevenció szempontjai nem kívánják meg, még végrehajtásában felfüggesztett formában sem.

[95] IV. Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta. A Kúria a harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségről a Be. 617. § alapján alkalmazandó Be. 613. § (1) bekezdése alapján, érdemben a Be. 589. §-ára is tekintettel, a Be. 574. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2024. október 3.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.144/2023/6. számú ítélete – a Kúria Bhar.II.447/2024/9. számú ítéletében foglalt változtatással – I. rendű vádlott vonatkozásában 2024. október 3. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Budapest, 2024. október 3.

Dr. Somogyi Gábor s.k.
a tanács elnöke